

Ο ΕΠΙΜΟΝΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

Ο Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος, αναπληρωτής καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, διαβάζει το «Αγωνιστείτε!» του Στεφάν Εσέλ, όπου ο 94χρονος γάλλος διπλωμάτης, συγγραφέας του πασίγνωστου «Αγανακτήστε!», μάς καλεί να «συμμετάσχουμε ενεργά» στην επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων

Στο *Αγωνιστείτε!*, ο Εσέλ επεκτείνει και επεξηγεί τα θέματα που είχε παρουσιάσει στο ευπώλητο *Αγανακτήστε!*

(Εκδόσεις Πατάκη, 2011). Στο προηγούμενο βιβλίο του ο Εσέλ είχε αναδείξει τρία προβλήματα ως τα σημαντικότερα για τον σημερινό κόσμο. Πρώτον, το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα σε πλούσιους και σε φτωχούς, δεύτερον, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και, τρίτον, τη συνεχιζόμενη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων περίπου έξι δεκαετίες από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στη σύνταξη της οποίας ο ίδιος ο Εσέλ συμμετείχε.

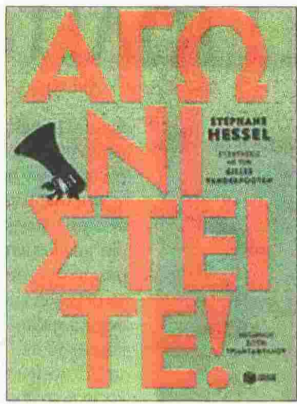
Ο 94χρονος γάλλος διπλωμάτης (γενν. 1917) καυτηρίαζε ιδιαίτερα την παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Γάζα, την οποία είχε επισκεφθεί μετά την ισραηλινή επέμβαση του Δεκεμβρίου 2008. Εκκλίνει το βιβλίο του με πρόσκληση σε ειρηνική εξέγερση κατά της μαζικής κατανάλωσης, της περιφρόνησης των αδύναμων, της αδιαφορίας για τον πολιτισμό, της γενικευμένης αμνησίας και του ξέφρενου ανταγωνισμού όλων εναντίον όλων.

Ενεργός συμμετοχή

Στο καινούργιο του βιβλίο, το οποίο αποτελείται από απαντήσεις του σε ερωτήσεις του δημοσιογράφου Ζυλ Βαντερπוטέν, ο Εσέλ μάς καλεί να «συμμετάσχουμε ενεργά» στην επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων. (Ο τίτλος της ελληνικής έκδοσης είναι πιο δυναμικός από εκείνον του γαλλικού πρωτότυπου *Engagez-vous*.) Ενώ επανέρχεται σε δύο μεγάλες προκλήσεις, τις παγκόσμιες εισοδηματικές ανισότητες και την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος, τονίζει ότι η δική του γενιά «έπαθε αλβεργία στην ιδέα μιας παγκόσμιας επανάστασης» και ότι «μια μικρή, «ριφοσπαστικοποιημένη» εξτρεμιστική ομάδα μπορεί να κάνει μεγάλο κακό».

Σε αυτό το βιβλίο, με πιο συγκεκριμένο τρόπο απ' ό,τι στο προηγούμενο, ο συγγραφέας καλεί σε ειρηνική δράση για την αντιμετώπιση των παραπάνω προκλήσεων. Προτείνει την ίδρυση στο πλαίσιο του ΟΗΕ ενός διακρατικού οργάνου, παράλληλου προς το Συμβούλιο Ασφαλείας, το οποίο θα ονομάζεται «Συμβούλιο Οικονομικής και Κοινωνικής Ασφαλείας». Το νέο συμβούλιο, στο οποίο θα υπόκειται ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, αφενός θα πιέζει και θα περιορίζει σε παγκόσμιο επίπεδο τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, αφετέρου θα ενισχύει παντού τους θεσμούς Κοινωνικής Πρόνοιας και Υγείας.

Ωστόσο το νέο βιβλίο του Εσέλ δεν επικεντρώνεται σε ζητήματα παγκόσμιας διακυβέρνησης ούτε οικονομικών ανισοτήτων. Κυρίως ασχολείται με την οικολογία, τη συνολική στρατηγική που θα συνδέει τους αγώνες εναντίον όλων των προκλήσεων, οικονομικών και οικολογικών, και τις σχέσεις μεταξύ των γενεών, οι οποί-

ΣΤΕΦΑΝ ΕΣΕΛ
Αγωνιστείτε!

Συζητήσεις με τον Gilles Vanterpooten

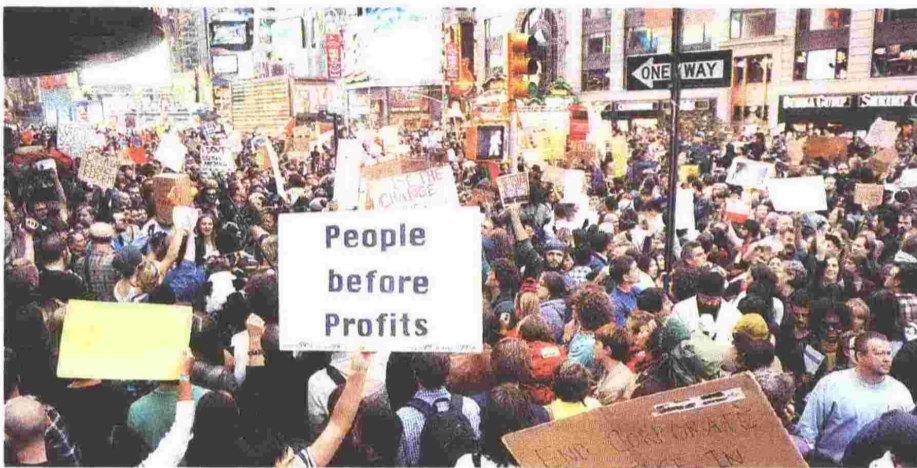
Μετάφραση Σώτη Τριανταφύλλου, Εκδόσεις Πατάκη, 2011, σελ. 122, τιμή 6,50 ευρώ

ες υποσκάπτονται από το χάσμα ανάμεσα στη νεολαία και στις σύγχρονες πολιτικές ηγεσίες και από την καταναλωτική συμπεριφορά των σημερινών κατοίκων του πλανήτη. Προτείνει τον όρο «αυτοτροφοδοτούμενη» αντί για «βιώσιμη» ανάπτυξη, εννοώντας ότι η παραγωγή πρέπει να στραφεί σε αξιοποίηση φυσικών πόρων που δεν θα θέτουν σε κίνδυνο την επιβίωση του πλανήτη.

Προβλήματα δράσης

Οι ιδέες του Εσέλ είναι αναωγονητικές, πάσχουν ωστόσο από το γνώριμο στους αναλυτές της συλλογικής δράσης πρόβλημα του «επαναστατικού υποκειμένου»: ποιος συλλογικός φορέας θα εκπληρώσει και θα πραγματοποιήσει τη συνολική στρατηγική που οραματίζεται ο συγγραφέας; Οι αγανακτισμένοι πολίτες, εγκατεστημένοι σε διαφορετικές χώρες; Οι τοπικές και παγκόσμιες μη κυβερνητικές οργανώσεις και οι διεθνείς οργανισμοί στους οποίους ο Εσέλ αναφέρεται συχνά;

Ένα δεύτερο πρόβλημα είναι ότι το επίπεδο συλλογικής δράσης για το οποίο κάνει λόγο ο συγγραφέας είναι είτε το εθνικό (Γαλλία) είτε το παγκόσμιο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία οφείλονται πλήθος μέτρων πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος, την ενίσχυση των πιο φτωχών περιφερειών της Ευρώπης και την ισότητα των φύλων, αποσιγάει από τον προβληματισμό του. Ένα τρίτο πρόβλημα είναι ότι καλώντας, κάπως ουδέτερα, σε συλλογική αγανάκτηση, ο Εσέλ δεν διακρίνει ανάμεσα σε όσους αγανακτούν δικαίως και σε όσους αγανακτούν αδικώς. Δεν είναι εύκολο, με βάση την προσέγγιση του Εσέλ, να ξεχωρίσουμε τον αγανακτισμένο άνεργο που γλιστράει μέσα στα κενά ενός διάτρητου συστήματος κοινωνικής προστασίας από τον αγανακτισμένο φοροφυγάδα που βλέπει ότι για πρώτη φορά εδώ και χρόνια θα αναγκαστεί να πληρώσει φόρο ανάλογο του πραγματικού εισοδήματός του. Πάντως η διάρθρωση του καλο-

μεταφρασμένου *Αγωνιστείτε!* κάνει τον αναγνώστη να σκεφτεί για το πώς συνδέονται οι ατομικές επιλογές του βίου του καθενός με στιγμές παγκόσμιας σημασίας. Το βιβλίο ανοίγει με χρονολόγιο των σταθμών της ζωής του Εσέλ και κλείνει με την Οικουμενική Διακήρυξη του 1948 και το πρόγραμμα των εθνικού συμβουλίου των γάλλων αντιστασιακών (1944). Και τα δύο κείμενα αποκρυσταλλώνουν

παγκόσμιες αξίες κοινωνικής συμβίωσης και ειρηνικής πρόοδου που παραμένουν επίκαιρες.

Τα βιβλία του Εσέλ δεν είναι τα κατάλληλα εγχειρίδια για όλους τους αγανακτισμένους. Ο Εσέλ δεν θα συμφωνούσε με μερικούς δικούς μας διανοουμένους, πολιτικούς, δημοσιογράφους και ακτιβιστές ως προς τη διεξοδό από την κρίση. Αυτά κατέφυ-

Αμερικανοί «αγανακτισμένοι» στην Τάιμς Σκουέρ της Νέας Υόρκης

γαν είτε στο σύνδρομο της διαρκώς διωκόμενης και αδικούμενης πατρίδας η οποία, αν απομονωθεί, θα σωθεί είτε στο όραμα της

βίαιης εξέγερσης το οποίο ακυρώθηκε με την παράδοση των όπλων στη Βάρκιζα το 1945. Αντίθετα εκείνος, ο πιθανότατα πιο ηλικιωμένος μεταξύ όλων των ευρωπαίων αγανακτισμένων, παραμένει διεθνοστής και ειρηνιστής.